1.4. İnsan

Yaratılmış varlıklar içerisinde insan, diğer varlıklardan farklı olarak kendi iradesiyle düşünüp düşüncelerini eyleme dönüştürebilmekte ve bunların sonuçlarından sorumlu olmaktadır.

Kur'an'ın ifadesiyle Allah Teâlâ insanı en güzel bir yaratılışla yaratmıştır.[17] Göklerin, yerin ve dağların yüklenmekten çekindiği emaneti yüklenmiştir.[18] İnsan yeryüzünün halifesi kılınmıştır.[19] İnsanın bu dünyadaki asli vazifesi Allah'a (cc) kulluk etmektir.[20] Bu sorumluluklarını yerine getirebilmesi için yeryüzü insanın yaşamına uygun bir şekilde düzenlenmiş ve tabiattaki her şey onun istifadesine sunulmuştur.[21] Aynı zamanda insana akıl ve irade verilmiştir. Ancak insan akıl ve iradesiyle iyilik yapabilme özellikleri yanında nankörlük ve acelecilik gibi özellikleri sebebiyle kötülüğe de yönelebilen bir varlıktır.[22]

D DEĞERLENDİRELİM

- ✓ Ahzab suresi, 72. ayet;
- ✓ İsra suresi, 11. ayet;
- ✓ Fussilet suresi, 49. ayet;
- ✓ Nisa suresi, 28. ayet;
- ✓ Zümer suresi, 49. ayet;
- ✓ Mearic suresi, 19. ayet.

Yukarıdaki ayetleri Kur'an-ı Kerim mealinden araştırınız. İnsan hakkında verilen bilgiler üzerinde düşünerek arkadaşlarınızla değerlendiriniz.

Allah (cc), insanın fıtratına doğruyu bulma yeteneğini vermiş ve ona doğru yolu göstermiştir. İnsan, akıl ve iradesini iyilik yönünde kullandığında manevi açıdan yükselir; dünya ve ahiret mutluluğuna ulaşır. Şeytan ve heva gibi saptırıcıların yolundan giderek kötülüğü tercih etmesi durumunda ise yaptıklarının sonucunu hem dünyada hem de ahirette görür.

Kelamın insana ilişkin konulara değinmesinin gerekçesi işte bu noktada ortaya çıkar. Kelam bir yandan insana Allah'a (cc) karşı ahlaki sorumluluklarının temeli olan imanı tanımlayarak bunun ne şekilde sağlanacağı ve muhafaza edileceğini ortaya koyar. Öte yandan, başta varlığı olmak üzere kendisine sunulan tüm imkânların Allah (cc) tarafından sağlandığını gösterir.

---

17 bk. Tin suresi 4. ayet; Tegabün suresi, 3. ayet.
18 bk. Ahzab suresi, 72. ayet.
19 bk. Bakara suresi, 30. ayet; Enam suresi, 165. ayet; Fatır suresi, 39. ayet.
20 bk. Zariyat suresi, 56. ayet.
21 bk. Bakara suresi, 164. ayet; İbrahim suresi, 32-33. ayetler; Nahl suresi, 79. ayet; Hac suresi, 65. ayet.
22 bk. Sad suresi, 71. ayet; Fatır suresi, 1. ayet; Şems suresi, 8. ayet; İsra suresi, 11, 67. ayetler; Zuhruf suresi, 15. ayet; Abese suresi, 17. ayet; Enbiya suresi, 37. ayet; Nisa suresi, 28. ayet.

B BİLGİ KUTUSU

Kur'an'a Göre İnsan

- ✓ İnsan en güzel şekilde yaratılmıştır.
- ✓ İnsan yeryüzünün halifesi kılınmıştır.
- ✓ İlahi emaneti yüklenmiştir.
- ✓ Asli vazifesi Allah'a kulluk etmektir.
- ✓ Tabiattaki her şey onun istifadesine sunulmuştur.
- ✓ Akıl ve irade sahibidir.
- ✓ Kötülüğe de yönelebilen bir varlıktır.

Bu çerçeve içerisinde kelam, bir yönüyle insanın özgürlüğüne vurgu yaparak sorumluluğunun dayandığı zemini bildirirken,[23] diğer taraftan özgürlüğün mutlak ve sınırsız olmadığını, İnsanın Allah'ın (cc) mutlak kudret ve iradesi ile kuşatıldığını vurgular.[24] Aynı şekilde kelam özgürlük verilen insanın, Kur'an'ın ifadesiyle başıboş bırakılmadığını bildirerek[25] doğru ya da yanlış tercihleri sonucunda karşılaşacağı olumlu ya da olumsuz durumları tasvir eder. Bu şekilde Allah-insan ilişkisine dair sağlıklı bir zemin oluşturmaya çalışır.

---

23 bk. Kehf suresi, 29.ayet.
24 bk. İnsan suresi, 30. ayet.
25 bk. Müminûn suresi, 115. ayet; Kıyamet suresi, 36. ayet.